

امکان فراهم باشد و بیان روشنی در خصوص چهارچوب‌ها، چگونگی، سازکارها و فرایندهای پی‌گیری مطالبات وجود داشته باشد تا از این طریق وضعیت رابطه دولت و مردم در نقطه مناسبی تنظیم شود.

زبان گویا و گوش شنوا؛ دال مرکزی تعامل دولت و مردم

موضوع مهم دیگر در مورد مسئله آزادی اعتراضات و تعامل مستمر و مکرر بین دولت و مردم، این است که مسئله منحصر به اعتراض نیست و نباید اعتراض را هسته مرکزی رابطه دولت و ملت قرار داد، بلکه دال مرکزی این نسبت و تعامل، امکان بیان نظرات و دیدگاه‌ها و وجود گوش شنوا در حاکمیت برای شنیدن صدای مردم است. آن چیزی که در این موضوع مهم است مجموعه‌ای از عوامل و موارد است. تضمین حق آزادی بیان و صیانت از آن و توجه به دیگر آزادی‌ها از مواردی هستند که حق اعتراض در نسبت با تحقق آن‌ها کارکرد پیدا می‌کند.

باید توجه کرد که اصل ۲۷ مکمل اصل ۲۵ و ۲۶ یا مکمل اصل ۲۰ و ۲۱ است که درباره آزادی بیان، برابری همه مردم در برابر قانون، آزادی فعالیت‌های سیاسی، احزاب و گروه‌های مختلف است. اعتراض در قالب مجموعه متعدد و متکثری از عناصر معنا پیدا می‌کند. اگر آزادی بیان به هر دلیلی مخدوش شود یا آزادی تشکیل احزاب و گروه‌های سیاسی دچار محدودیت شود یا برابری همه گروه‌ها و اقوام در برابر قانون محقق نشود، هر قدر هم تلاش بشود، عنصری به نام «اعتراض» موضوعیت نخواهد داشت؛ بنابراین باید سازکارهایی که احزاب سیاسی، مطبوعات و گروه‌های مدنی پیگیری می‌کنند، به شکل فعال در جامعه وجود داشته باشد که بتواند بخش بیشتری از اعتراض‌ها، انتقادات و نارضایتی‌ها را به نظام سیاسی منتقل کند تا از این طریق به حل و فصل آن‌ها کمک شود. در چنین حالتی، موارد کمتری باقی می‌ماند که در هیچ کدام از دو سازکار قبلی حل نمی‌شود. این موارد در دسته انتقادات و نارضایتی‌های عمومی‌تر قرار می‌گیرند و به صحنه اعتراضات اجتماعی وارد می‌شوند. ▶

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می‌باشد. اصل ۲۶ این قانون می‌نویسد: «احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیت‌های دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچ‌کس رانمی‌تواند از شرکت در آن‌ها منع کرد یا به شرکت در یکی از آن‌ها مجبور ساخت.»